

aylık tarım dergisi

Haziran 2013 Yıl 29 Sayı 337

hasad

ISSN-1302-1702

Tel: 0216 - 481 46 90-91-92 Fax: 0216 - 481 46 93
www.hasad.com.tr. e-mail: hasad@hasad.com.tr

Fiyatı 10 TL, Yıllık Abonesi 100 TL

bitkisel üretim

66

Pelin KUŞOĞLU

Kiraz
yetiştiriciliğinde
verim neden
düşer?

96

Hüseyin KALKAN/İlker SÖNMEZ

Kiraz-vişne
yetiştiriciliği ve
gübrelenmesi

8

BANA GÖRE/Seyfettin BATAL

**GDO'ya; AB için "hayır"
ABD için "evet"**

**Kirazın faydaları ve
Türkiye'nin kiraz
üretiminde avantajları**

16

BİLİMSEL BAKIŞ/Prof. Dr. Eftal DÜZYAMAN

Türkiye Tarımı Final Sınavı

Örtüaltı organik muz yetiştiriciliği

> 1- Konunun Önemi

Organik Tarım, tarımın bir "Alt sektör"ü olsa da, giderek öne çıkmaya aday bir alan.. Çevre sorunları; bilinçsiz ilaç ve gübre kullanımı, gıda güvenliğini bugünden kestirilemeyen tehlikeli mecralara sürükledikçe ve beslenme kirliliğini tetikledikçe, saf-doğal tarımsal üretimin değeri giderek artacak.. Dahası, canlı sağlığı açısından; bir tsunami atağı gibi gıda ve sağlık kurumlarını ve giderek ülkeleri önüne katıp sürükleyecek..

Bilinçsiz enerji, ilaç ve gübre kullanmanın bir ucu da ozon tabakası ile birlikte ve ondan da önce "İnsan" ve "Canlı" sağlığını ilgilendiriyor.. Şükür ki, ülkemiz bunun geç de olsa farkına vardı..

Bugün Türkiye'de "Organik Tarımın Geliştirilmesi ve Mevzuatın AB Mevzuatı ile Uyumlu Hale Getirilmesi" adıyla bir proje yürütülüyor.. Konu ile ilgili olarak Tarım Bakanlığımızın ilgili biriminin uzman elemanlarıyla Ankara'daki makamlarında görüşürken, bana bu "Projenin zaten uygulamaya konulduğu"ndan söz edildi.

Organik tarımın geneli ile ilgili bu girişten sonra, konunun "Açıktaki ya da örtü altında muz yetiştiriciliği" açısından önemini de bu genel bakış açısından ayrı düşünemeyeceği takdir buyurulacaktır.. Bu öneme paralel olarak bölgemizde çiftçi vatandaşlarımız tarafından müteşebbisleri bilgilendirmek; teşvik etmek; özendirmek ve kuşkusuz haklarını korumaları hususunda onları bilinçlendirmek amacıyla dernekler ve birlikler kurulmuş; Tarım Bakanlığı tarafından yetkilendirilen "Sertifikasyon" kurumları oluşturulmuş ve organik muzculuğa doğru bir rüzgar estirilmiştir..

Bugün için, bir yandan estirilen rüzgar devam ederken; diğer yandan o rüzgarın kuruttuğu ümitler; vaatlerin yerine getirilmemesi yüzünden ortaya çıkan mağdurlar bu alanda bir kargaşa ve güven bunalımı ortaya çıkarmış bulunmaktadır.. İşte konunun önemi de buradan gelmektedir..

Ben bir muz üreticisiyim.. Biraz sonra sözünü edeceğim "Organik Tarım Kanunu" ve "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" açısından ise bir "Müteşebbis".. Yıllardır örtü altında organik muz ziraatı yapıyorum.. Benim ağızma bakan ve bana uyan komşularla birlikte..

Hangi ilacı, hangi gübreyi ne kadar kullanacağımız ya da kullanmayacağımız; toprağımızın, ağaç ve meyvemizin hangi kimyevi ilaç ve gübre desteğine ihtiyacı var diye bizi yönlendirmek üzere deniz ufkundan çıkıp gelecek bir "bilge adamı" gözlüyoruz. Mütereddit bir umut; ezik ve yenik bir aldatılmışlık duygusuyla..

..ve konvansiyonel/özgür tarım yapan komşuların birim ağaçtan yani her bir daldan 60, 70, 80 kilo verim aldıklarını duydukça, organik tarım mağduru bizlerin 25, 30 kiloluk besisiz dallarının; vaadedilen hangi ödüllü fiyatlarla satılıp da bizi ötekilerin önüne geçireceği muhayyel günleri, mütesahil bir intizarla bekliyoruz..

Galiba iyi de ediyoruz.. Hani denir ya, umutla yaşamak güzeldir..

Beni izleyerek ve gözleyerek "Organik muz"a geçen bazı vatandaşların "Organik Tarım Mağdurları Derneği" kuracaklarını öğrendim.. Bir yanda organik tarımı teşvik eden organik muz dernek ve birlikleri, diğer yanda ise "Organik Tarım Mağdurları Derneği". Siyasi partiler enflasyonunun; işsiz aydınlar ve diplomalı cahiller kesretinin yaşadığı ülkemizde, bu karşılıklı hak arayışları ne de cümbüş olacak; bekleyip göreceğiz..

Ben, tırnaklarıyla toprağı kazıyarak Anamur'u bir marka haline getiren; eli nasırlı, dudakları çatlamış,

güneş yanığı onurlu-kutlu çiftçi hemşhailerimin helal rızıklarıyla; ümit ve hüs-ü hayalleriyle oynayan bu ortaoyuncularına ve oyunlarına razı olmadığımı; bu bulanıklığa isyan ettiğimi bir sade vatandaş olarak huzurunuzda ifade etmek istiyorum..

Organik muz masalı bir komediye dönüşmüştür ve Anamur buna asla layık değildir..

➤ 2- Teori ve Mevzuat

Uygulamada ortaya çıkan sorunlara geçmeden önce, Tarım Bakanlığımız bürokratlarının ve siyaset kurumunun **“Organik Tarım”** üzerine tedvin ettikleri teorik **“Mevzuat”** çalışmasını tebrik ve Türk çiftçisi adına takdirle bu başlığı açmak istiyorum..

“Organik Tarım Kanunu” bu teorik tedvinin resmi tanığı.. Daha doğrusu **“Devlet”** güvencesi.. 2004 yılının son ayında yürürlüğe konulan bu kanunun hazırlık aşamalarını dışarıdan gözlerken, gökyüzünden bir uzay adamı bekler gibi bir beklentiye girmiştik.. Zira Türkiye’de bazı şeyler bir moda gelir-geçerliliği ile yazılır, konuşulur ve giderek unutulup giderdi.. **“Organik Tarım Kanunu”** öyle olmadı.. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımızın değerli bürokratlarının takibi sonunda hazırlandı, siyaset kurumunca benimsendi ve hızla yürürlüğe konuldu (Resmi Gazete: 3.12.2004 gün ve 25659 sayı).. Devlet olmak demek, işte böyle bir şey olmalı..

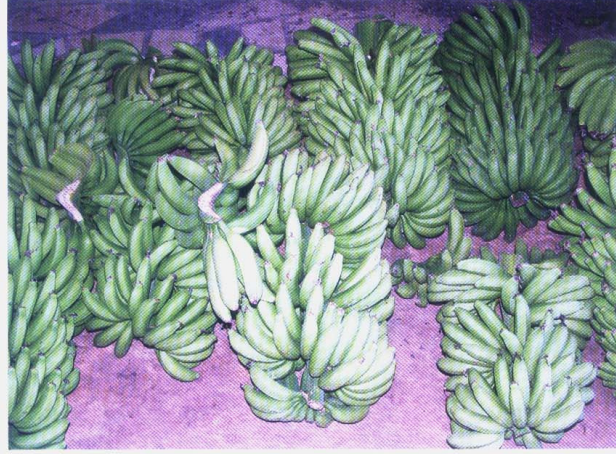
Yönetmelik mi, biraz gecikmeli de olsa yaklaşık 5 yıl sonra o da çıktı: **“Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik”**, Resmi Gazete’nin 18 Ağustos 2010 gün ve 27676 sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe konuldu.. Ona da şükür..

Organik tarımcılığın resmi ve hukuki dayanağını teşkil eden bu hazine değerindeki mevzuatın yani **“Kanun”** ve **“Yönetmelik”** metinlerinin, tarımla uğraşan her bilinçli vatandaşın el kitabı olmasını ne kadar isterdim!.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımızın **“Organik Tarım”** alanındaki himaye ve öncülüğü bunlarla bitmiyor.. Bakanlık tarafından yetkilendirilen ve denetlenen **“Organik Tarım Kontrol ve Sertifikasyon Kurumları”** oluşturulmuş.. Böylece, her bölgedeki çiftçiye daha kolay ulaşılmasını sağlayan ve çiftçinin bilinçlendirilmesini öngören tedbirler geliştirilmiş..

“Ekolojik Tarım” üzerine ilki İzmir’de, ikincisi Antalya’da düzenlenen sempozyumların üçüncüsü, bu defa **“Özel”** adıyla **“3. Organik Tarım Sempozyumu”** olarak Yalova’da gerçekleştirilmiş.. Şüphesiz, bu alanda Bakanlık-vatandaş diyalogunun –buna devlet millet işbirliği de diyebilirsiniz- başka örnekleri de var..

Anamur resmi protokolünün; çiftçi ve eşrafının himmetleri eseri olan bu sempozyum da onlardan biri.. Düşünenlerin akıllarına sağlık diyoruz..

Bütün bunların amacı, yerel kalkınmaya katkı sağlamak; temiz ürün ile insan sağlığına hizmet etmek.. İşin resmi mevzuat ve kurumsallaşmasının kaçıt zemindeki yönü böyle.. Pratikte ortaya çıkan aksaklıklarla ilgili olarak somut müşahedelerimi ise bu bölümde sunacağım..

➤ 3- Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar

Kanun, tüzük, yönetmelik yani **“Mevzuat”**ınız ne kadar mükemmel olursa olsun, mevzuat hükümleri **“Uygulama”**ya intikal etmedikçe çabalarınız boşunadır.. **“Organik Tarım”**da karşımıza çıkan durum ne yazık ki budur..

Organik tarıma geçiş için bir **“Kanun”** çıkarılmış, buna dayalı olarak da bir **“Yönetmelik”**.. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımızın ilgili bürokratlarının ve siyaset kurumunun bu akılcı tedvin çalışmasıyla organik tarıma açılan yolun köşe taşları en sağlam şekilde konulmuş.. Yetki ve kontrol mekanizmaları, silsile halinde birtakım kuruluşlarla en açık şekilde oluşturulmuş.. Yol adresindeki bu birimlerin çalışma tarifeleri bir-bir gösterilmiş..

Bunlar tamam yani **“Niyet”** güzel; **“Mevzuat”** mükemmel.. Ama gel-gör **“Uygulama”** sorunlu..

Niçin sonuç alınamıyor?

Kanaatimce, Bakanlık (alt birimleri) ve yetkilendirilmiş sivil kuruluşlar ile müteşebbis yani çiftçi arasındaki ilişki zaafiyeti ve kopukluklarından..

Ben bir toprak insanıyım.. Bilinçsiz gübre kullanımı yüzünden, kan düşse can bitecek topraklarımızın göz göre göre çoraklaştığını ve verimden düştüğünü adeta kan ağlayarak seyrediyorum. 2004 yılında Organik Tarım Kanunu çıktığında, sözü müze değer veren köylülerimizle birlikte –yukarıda da ifade ettiğim gibi- güya organik tarıma geçtik.. →

Kimin teşvikiyle? Ayağımıza kadar gelen birtakım gencecik elemanların ağız dolusu vaatlerle önümüze koyduğu matbu ve hazır müracaat formlarının altına adlarımızı yazıp imzalayarak.. O vaatlerin özeti, bu üyelikten sonra artık ürünümüzü, organik tarıma geçmemiş diğer konvansiyonel ürünlerden kilo başına şu kadar daha fazla fiyatla satacağız.. Bu da bize yetiyor.. Artık bize katılmayan komşular arasında –Bremen mızıkacıları gibi- daha bir başı dik yürüyoruz.. Öyle ya, biz artık organik tarımcıyız..

İmzaladığımız formda bize gösterilen tek hane, bu imza karşılığı ödeyeceğimiz **“Yıllık aidat”**..

Organik tarım yapmaya söz verdiğimiz ya da söz aldığımız bahçenin ya da tesisin içine girerek toprağı, ağacı, meyveyi görmek; onlardan numuneler almak; toprağın nasıl olacağını, ağacın ve meyvenin ne durumda bulunduğunu ve bundan sonra ne hale geleceğini anlatmak.. Hak getire! İmza alındı, bir abone ya da üye daha kazanıldı ya, genç çocuklara bunlar yetiyor.

Yüzlerini tam bir yıl sonra **“Sözleşme”**nin yenileneceği tarihte görüyorsunuz.. Ellerinde bir yeni form, sizi nerde görürlerse uzatıp, imzanızı almayı sağlıyorlar.. Direksiyon başında, hükümet konağında, adliyede, cami çıkışında, pazarda... Artık nerde bulursa!

“-Hani ürünü fazlaya satacaktık, hani kazanımımız artacaktı, hani size ödediğimiz aidatın katkı fazlası bize geri dönecekti!” demeye kalktığınızda bin-bir çeşit cilalı laflar ve vaatler..

Dahası; bizi örnek alarak bakarak kimyevi gübre kullanmadıkları için bahçelerinin verimi düşen dostlardan sitem üstüne sitem.. Daha kötüsü, organik tarıma geçtiği halde açık açık kimyasal gübre kullan-

maya devam eden gözü açık komşular.. Niçin **“Açık açık”** da **“Gizli gizli”** değil dersenez, bakan-eden-tutan yok ki!.. Ne için **“Gizleme”** ihtiyacı duysun?.

Hadi bir duyduğumu daha söyleyeyim; Bu imza toplayıcı çocuklardan birinin yolu, yıllık aidatın imzasını almak için üye çiftçilerden birinin bahçesine düşmüş.. Zira abonemiz bahçede çalışıyor.. Bir de bakmışlar ki, kullanılan ve içleri boşalan kimyevi gübre çuvalları bahçenin orasına-burasına atılmış, adeta ben buradayım diyor.. Tam da zamanında gelmiş bizim kuruluş temsilcisi!

Çiftçi diyor ki; **“Utandım, biraz da korktum, zabıt falan tutar diye.”**

Ne mi yapmış **“İmza”** derleyen temsilci; **“Şu kimya çuvallarını kaldırı da, başkaları görmesin!”** Bizim komşu memnun, zira suç aletleri zabta geçmemiş.. İmza toplayıcısı memnun zira, zorlanmadan yeni yılın aboneliğinin de imzasını almış ve aidatı garantiye bağlamış..

Evet, aynen böyle! Güler misiniz, ağlar mısınız? Hani toprak tahlili, hani meyvenin kontrolü, hani satış garantisi, hani devletimizin ve Bakanlığımızın bu kadar çabaları ve hani organik tarıma başladığımız ümitler?!. Sonu gelmeyen cevapsiz sorular.. Sunumumun başına dönersem:

Resmi mevzuatı tamamlanmış; resmi ve özel/tüzel birimleri oluşturulmuş ama bir kanalı **“Devlet”**in, diğer kanalı **“Çiftçi”**nin ve yetki almış kurumların elinde olan bu değirmenden istenen verim alınmıyor.. Niçin mi, işte o aracı kurumların zaafları ve çiftçi üzerinde bıraktığı güvensizlik yüzünden..

Bu sempozyumdan beklentimiz; vatandaşı mağdur eden ve güvensiz hale getiren organik muz uygulamalarına bir bilgi, bilinç, disiplin ve denetim getirileceği ümididir.. **“Yürütme”**yi temsil eden Kaymakamımızı, sempozyumun yükünü omuzlayan Belediye Başkanımız ve ekibini, Ankara'dan teşrif eden Bakanlık yetkililerimizi, üniversite öğretim üyesi akademisyenlerimizi, muz üzerine faaliyet gösteren dernek ve sivil toplum kuruluşlarımızı ve daha da önemlisi muz üreticilerimizi bir araya getiren bu buluşmayı bir dönüm noktası ve **“Fa'l-i hayr”** olarak görüyoruz..

➤ 4- Teklifler

Örtü altında organik muz ziraatının içinde bulunduğu bulanıklığı gidermek üzere, pratik uygulamalarımız ve somut deneyimlerimizle bizzat müşahade ettiğimiz aksaklıkları gidermek üzere aşağıdaki tekliflerimizi resmi ve özel kişi, kurum ve kuruluşların himmet ve dikkatlerine saygıyla arz ediyoruz:

BİR: Bu güvensiz ve sonuçsuz işleyişe Mersin (İl), Bozyazı ve Anamur (İlçe) Tarım Müdürlüklerimiz aktif ve resmi olarak müdahil olmalıdırlar.. Organik tarım sözleşmesine imza atmış vatandaşlarımız; bahçelerinin imarından-ilaçlanmasına; toprak ve meyve/ağaç tahlillerinden- satış garantilerine hem **denetlenmeli**, hem **korunmalıdırlar**..Türkiye bir aşiret ve kabile değil de bir hukuk devleti ise, her kişi ve kurum yapıp ettiğinden, kanunların kendilerine yüklediği mükellefiyetlerden sorumlu olmalıdırlar..

İKİ: Müteşebbislerimiz yani organik muz yetiştiriciliğine gönüllü olan çiftçilerimiz, Ankara'dan yani Bakanlıktan gelecek uzmanların ve üniversitelerden gelecek akademisyenlerin hoca olarak katılacakları seminerlerine alınmalı; bilgilenmeli, bilgilendirilmeli ve yetiştirilmelidirler.. Çiftçinin organik tarıma kabulü, ancak bu seminerlerden sonra yapılmalıdır..

ÜÇ: Örtü altında organik tarım, açık alanda organik çiftçilikten çok farklı ve zor bir zanaattır.. Zira, sera dediğimiz örtü altı iklim, doğal bir iklim de-

ğildir.. Doğal olmayan o ortamda, ilave besin ve sun'i kimyasallar kullanmadan verim almanın birtakım teknik ve bilimsel yöntemleri olmalıdır..Bu yöntemleri bulmak, uzmanların işidir..O bilimsel teknik ve yöntemler bulunmadan, "**Organik muz**" görüntüsü ile ne çiftçimiz, ne de tüketicilerimiz güvensizlik ortamına düşürülmemelidir..

DÖRT: Bütün bu fedakarlıklardan sonra organik tarıma geçen vatandaşa lütfen ve keremem satış ve fiyat garantisi verilmelidir..Yoksa "**Muz**" üreticiliğine yönelik "**Yetkilendirilmiş**" ya da kendi kendini yetkili kılmış –resmi, gayıresmi- organik tarım kurumları, birimleri, kişileri...Vatandaşın yakasından ellerini çekmelidirler.. Biz, kendi kendimize yetmesini de biliriz..

Gönül selamlarım size ve sizinledir..■

NOT: Bu makale, 5 Şubat 2011 tarihinde Anamur'da yapılan "**Muz sempozyumu**"na bildiri olarak gönderilmiştir. Makalenin yazarı Diyanet İşleri eski başkan yardımcısı ve Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyeti yesi, aynı zamanda da muz üreticisidir.

